

เลขที่โครงการวิจัย.....

แบบเสนอโครงการวิจัย ประจำปี 2562

1. ชื่อโครงการ (ภาษาไทย) การบังคับใช้พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493: ศึกษากรณีการผลิตสาโท
สุราแช่พื้นเมืองในเขตจังหวัดนครสวรรค์

(ภาษาอังกฤษ) Enforcement of the Alcohol Act B.E. 1493: A case study on
Production of Rice Wine Indigenous liquor in NakhonSawan
province.

2. รายละเอียดของหัวหน้าโครงการวิจัย

2.1 ชื่อ – นามสกุล (ภาษาไทย) นายปองปริดา ทองมาดี

(ภาษาอังกฤษ) Mr. Pongprida Thongmadee

2.2 คุณวุฒิ นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายเอกชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

2.3 ตำแหน่งทางวิชาการ อาจารย์ประจำและประธานหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต

2.4 สถานที่ทำงาน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา

2.5 โทรศัพท์ 086-953614 E-Mail sptmd2555@Gmail.com

2.6 หน้าที่หรือความรับผิดชอบในโครงการ รับผิดชอบในการบริหารและดำเนินโครงการวิจัย
โดยคิดเป็นสัดส่วน 100 %

2.7 เวลาที่ใช้ในโครงการวิจัย 12 ชั่วโมง: สัปดาห์

3. รายละเอียดของนักวิจัยที่ปรึกษาและผู้ช่วยวิจัย

3.1 ชื่อ – นามสกุล (ภาษาไทย) ดร. ทินกร พูลพุด (ที่ปรึกษาวิจัย)

(ภาษาอังกฤษ) Dr. Tinagorn Poolput

คุณวุฒิ ศีษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร

ตำแหน่งทางวิชาการ อาจารย์และประธานหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สถานที่ทำงาน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา

โทรศัพท์ 083-1612703 E-mail suntin1955@gmail.com

4. ประเภทการวิจัย การวิจัยประยุกต์ (applied research)

5. สาขาวิชาการและกลุ่มวิชาที่ทำการวิจัย นิติศาสตร์, การจัดการ, การท่องเที่ยว

6. คำหลัก (Keywords) ของโครงการวิจัย การบังคับใช้กฎหมาย, การผลิต, สาโทสุราแช่พื้นเมือง

7. ระยะเวลาดำเนินงานตลอดโครงการ เริ่มเดือนสิงหาคม 2562 ถึง เดือนมีนาคม 2563 รวม 8 เดือน

กิจกรรม	ระยะเวลา 8 เดือน							
	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.
1. กำหนดพื้นที่และ ประสานงาน								
2. สร้างเครื่องมือการวิจัย								

3. เก็บรวบรวมข้อมูล					→			
4. สรุปผลการวิจัย						→		
5. รายงานผลการวิจัย							→	

8. ที่มาและความสำคัญของปัญหา

เนื่องจาก “สาโท” จัดอยู่ในประเภท สุราแช่พื้นเมือง ตามประกาศกรมสรรพสามิต เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการอนุญาตให้ทำและขายสุราแช่ชนิดสุราผลไม้ สุราแช่พื้นเมือง และสุราแช่อื่น นอกจาก เปียร์ พ.ศ. 2546 โดยใช้ผลผลิตทางการเกษตรและภูมิปัญญาชาวบ้าน ตามนโยบายสนับสนุนเศรษฐกิจชุมชน ของรัฐบาล เป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมใน มาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ.2493

ความเป็นมาของสาโท ซึ่งเป็นสุราแช่พื้นเมืองดำรงอยู่คู่กับสังคมไทยมาเป็นระยะเวลานาน คนไทยได้ รู้จักการดื่มสุรามาตั้งแต่เมื่อใดไม่ปรากฏหลักฐานการบันทึกไว้อย่างแน่ชัด แต่ในทางประวัติศาสตร์ได้กล่าวถึง สุราไว้ว่า พระมหากษัตริย์และนักรบไทยในอดีตชอบดื่มสุรากันมาก เพื่อเป็นการเรียกกำลังใจให้ฮึกเหิมก่อน ออกศึกสงคราม (ณัฐกิตต์ ธรรมเจริญ, 2544: 15) และเมื่อเสร็จสิ้นจากการศึกสงคราม ก็มักจะฉลองสังสรรค์ ในชัยชนะของตน และสิ่งที่ขาดเสียมิได้เลยคือ สุรา หรือ สาโท แม้เมื่อหลังสงครามสงบลงก็ยังคงชอบดื่มสุรา อยู่เป็นนิจ ซึ่งตามลักษณะนิสัยของคนไทยในภาคต่างๆ จะมีเอกลักษณ์แตกต่างกันไปในแต่ละภาค ถ้าเป็น ภาคเหนือจะเรียกว่า “เหล้าพื้นเมือง” ภาคกลางเรียกว่า “เหล้าป่า” ภาคอีสานเรียกว่า “สาโท” (ณัฐกิตต์ ธรรมเจริญ, 2544: 17) หลักฐานการดื่มสุราของคนไทยทั่วไปมักปรากฏในรูปของตำนานและ กฎหมาย เช่น ในกฎหมายตราสามดวงว่าด้วยกฏมณเฑียรบาล พ.ศ.1901 ที่มีข้อกำหนดว่า “ถ้าผู้ใดคบกันดื่ม เหล้าในเขตพระบรมมหาราชวัง ให้ดื่มเหล้าจนร้อนแล้วเอากรอกใส่ปาก” (คม ขาวสะอาด อ้างใน ธีรภัท ชัยพิพัฒน์, 2550: 1)

สาโทสุราแช่พื้นเมืองเกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีการสืบทอดกันมาช้านานในสังคมไทย โดยการผลิต เพื่อการบริโภค และในโอกาสพบปะสังสรรค์ในชีวิตประจำวัน รวมถึงงานเทศกาลและงานบุญต่างๆ เช่น งาน ขึ้นบ้านใหม่ งานแต่งงาน งานบวช งานศพ สงกรานต์ ต้อนรับฤดูฝนผ้าป่า และสาโทที่ทำมาจากข้าวยังได้รับการ ยกย่องและใช้เป็นส่วนประกอบสำคัญในงานมงคลของสังคมไทย (สุริยา รัตนกุล อ้างใน ธีรภัท ชัยพิพัฒน์, 2550: 2) การกำหนดกฎหมายเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีสุรานั้น เกิดจากการดื่มสุราของคนไทยเกิดขึ้นครั้งแรก เมื่อสมัยที่มีกลุ่มชาวจีน อพยพเข้ามาตั้งรกรากอยู่ในเมืองไทย คนไทยเริ่มรู้จักดื่มสุราจากโรงต้มกลั่นที่เรียกว่า “เหล้าโรง” จากชาวจีนอพยพเหล่านั้น ตั้งแต่ปลายสมัยอยุธยาจนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ที่ชาวจีนนำ กระบวนการวิธีต้มกลั่นสุราเข้ามา คนจีนเมื่อไปตั้งรกรากที่ได้ ก็จะทำโรงต้มกลั่นสุราที่นั่น และเมื่อรัฐบาลเริ่ม จัดเก็บภาษีอากรจากการผลิตเครื่องดื่ม ชาวจีนก็เข้ามาเป็นผู้ประมุลผูกขาดการจัดเก็บภาษีเพื่อส่งรัฐ (ไพศาล วิสาโล, 2537: 6) และมีการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมการผลิตสาโทสุราพื้นเมืองอีกหลาย ฉบับเรื่อยมา

ต่อมาการผลิตสาโทสุราแช่พื้นเมืองในสมัยนั้น มีลักษณะเป็นการผูกขาดเฉพาะในกลุ่มนายทุนหรือ ธุรกิจสุรานั้น ซึ่งการเปิดเสรีภาพให้ประชาชนทั่วไปสามารถการผลิตสาโทสุราแช่พื้นเมืองเป็นไปได้อย่าง เพราะจะทำให้เกิดความขัดแย้งทางด้านผลประโยชน์ระหว่างนายทุนหรือธุรกิจสุรากับประชาชนในสังคม ท้องถิ่น (ธีรภัท ชัยพิพัฒน์, 2550: 3) โดยส่วนใหญ่รัฐบาลจะบัญญัติกฎหมายขึ้นมาเพื่อสนับสนุนนายทุนหรือ

ธุรกิจสุราตลอดมาจนถึงปัจจุบัน เพราะการที่ภาครัฐได้สนับสนุนนายทุนหรือธุรกิจสุราภาครัฐจะได้ผลประโยชน์จากนายทุนหรือธุรกิจสุรามากมาย การบัญญัติกฎหมายของภาครัฐจึงเป็นการบัญญัติขึ้นมาเพื่อควบคุม กีดกัน และตัดสิทธิประชาชนในสังคมท้องถิ่นไปในตัว หากเปิดเสรีให้ประชาชนในท้องถิ่นผลิตสาโทสุราในพื้นที่เมืองได้ก็จะเป็นการทำให้ทุนหรือธุรกิจสุราเสียประโยชน์และขาดรายได้อย่างมหาศาล อันจะส่งผลกระทบต่อภาครัฐด้วย

แม้ในปัจจุบัน “สาโท” ได้บัญญัติไว้ในประกาศกรมสรรพสามิต เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข การอนุญาตให้ทำและขายสุราแช่ชนิดสุราผลไม้ สุราแช่พื้นเมือง และสุราแช่อื่น นอกจากเปียร์ พ.ศ. 2546 โดยใช้ผลผลิตทางการเกษตรและภูมิปัญญาชาวบ้าน ตามนโยบายสนับสนุนเศรษฐกิจชุมชนของรัฐบาล เป็นการอนุวัติตามความใน มาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 อยู่ประเภทสุราแช่พื้นเมืองก็ตาม แต่เนื่องจากเงื่อนไขในการอนุญาตให้ผลิตของพระราชบัญญัตินี้ ยังมีลักษณะการกีดกันมิให้มีการผลิตสาโทสุราแช่พื้นเมืองเป็นไปได้อย่างเสรี ซึ่งการบัญญัติกฎหมายพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ.2493 และวิธีบริหารงานสุรา พ.ศ.2543 เป็นการกำหนดและจัดเก็บภาษีสุรา จนทำให้ “สาโท” ที่ไม่ได้รับอนุญาตต้องกลายเป็นสุราเถื่อน ดังนั้นการผลิตสาโทสุราแช่พื้นเมืองจึงถือว่าเป็นสิ่งผิดกฎหมาย (ธีรภัท ชัยพิพัฒน์, 2550: 3-4)

จากการพัฒนาของกระบวนการผลิต “สาโทสุราแช่พื้นเมือง” พบว่ารูปแบบของการผลิตมาจากการแบ่งประเภทหรือลักษณะการผลิตตามขนาดหรือตามเจตนาของผู้ผลิตที่อยู่บนหลักความจริงแห่งสิทธิมนุษยชน สิทธิชุมชน และสิทธิทางการค้า นั้นหมายถึงสิทธิในการอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งการทำสาโทสุราแช่พื้นเมืองเป็นการทำจากทรัพยากรทางเกษตรกับการใช้ภูมิปัญญาของผู้คนในท้องถิ่น (ธีรภัท ชัยพิพัฒน์, 2550: 2) ภายใต้แนวคิดวัตถุนิยมการแข่งขัน การบริโภคนิยม ที่สร้างพฤติกรรมการบริโภคของผู้บริโภคให้มีความเปลี่ยนแปลงไปจากการเข้ามาของสุราต่างประเทศที่มียี่ห้อดังและถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งขัดต่อหลักเสรีภาพในด้านสิทธิมนุษยชน สิทธิชุมชน สิทธิทางการค้า ซึ่งการใช้อำนาจรัฐในการบัญญัติกฎหมายไม่ควรเป็นไปเพื่อผลประโยชน์ของนายทุนหรือธุรกิจสุราฝ่ายเดียว และไม่ควรการสร้างควมไม่น่าเชื่อถือต่อ “สาโทสุราแช่พื้นเมือง” โดยอ้างถึงความขัดต่อหลักศีลธรรมและความด้อยคุณภาพของสาโทสุราแช่พื้นเมือง นโยบายของรัฐที่เป็นข้อจำกัดในการประกอบอาชีพสุราพื้นเมือง การถูกละเมิดสิทธิ การได้รับความกดดันและถูกปฏิเสธจากรัฐ โดยรัฐจัดการบริการไม่ทั่วถึง และไม่สอดคล้องกับปัญหาความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง ภูมิปัญญาของชาวบ้าน (ธีรภัท ชัยพิพัฒน์, 2550: 3-4)

ประกอบกับในปัจจุบันผู้ประกอบการที่สามารถขออนุญาตผลิตสาโทสุราแช่พื้นเมืองได้ จะต้องเป็นผู้ได้รับอนุญาตฯ จากกรมสรรพสามิต และผู้ขออนุญาตผลิตต้องมีคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง ได้แก่ สหกรณ์ นิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มเกษตรกร องค์กรเกษตรกร และการขออนุญาตตั้งโรงงาน ประกอบกิจการโรงงานผลิตสุราแช่พื้นเมืองกับกรมสรรพสามิต ต้องขอมีเลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากรกับกรมสรรพากร และจดทะเบียนพาณิชย์ กับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า แสดงให้เห็นว่าประชาชนในสังคมท้องถิ่นไม่สามารถผลิตสาโทสุราพื้นเมืองเพื่อใช้ในครัวเรือนได้เลย

ภาครัฐควรบัญญัติกฎหมายเปิดเสรีในการผลิตสาโทสุราแช่พื้นเมือง เพื่อใช้ในครัวเรือนหรือในหมู่บ้าน ได้โดยไม่ต้องขออนุญาตใดๆ แต่ควรมีข้อจำกัดเฉพาะเรื่องการจำหน่ายสาโทเท่านั้น ถ้าจะมีการจำหน่ายสาโท ควรรับอนุญาตและเสียภาษีอากรตามที่ภาครัฐกำหนด การเปิดเสรีให้ประชาชนในสังคมท้องถิ่นสามารถผลิตสาโทสุราแช่พื้นเมืองได้โดยไม่ต้องขออนุญาต ซึ่งประชาชนแต่ละท้องถิ่นอาจมีกรรมวิธีในการผลิตสาโท

แตกต่างกันไป ซึ่งเป็นกรรมวิธีง่ายๆ โดยทั่วไปแล้วสาโทสุราแช่พื้นเมืองทำจากข้าวชนิดต่างๆ ที่ผ่านการหมักด้วยลูกแป้ง หรือเชื้อราและยีสต์ เพื่อเปลี่ยนแป้งในข้าวให้เป็นแอลกอฮอล์ โดยสาโทที่ผ่านกระบวนการหมักแล้วจะมีแรงแอลกอฮอล์ไม่เกิน 15 ดีกรี สาโทเป็นเครื่องดื่มประเภทแอลกอฮอล์ชนิดไวน์ข้าว (Rice Wine) ที่ไม่ผ่านกระบวนการกลั่น มีรสหวาน (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี: สาโท) ซึ่งเป็นความน่าเสียดายที่สาโทสุราแช่พื้นเมืองที่เกิดจากภูมิปัญญาของประชาชนในสังคมท้องถิ่นแต่กลับกลายเป็นผลประโยชน์มหาศาลของนายทุนหรือผู้ประกอบการธุรกิจสุราที่ผลิตสาโทแล้วกลั่นนำมาขายหรือค้ำกำไรกับประชาชนในสังคมท้องถิ่นอีก

ดังนั้น การศึกษาค้นคว้าวิจัยในเรื่องนี้ จึงเป็นการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับปัญหาการบังคับใช้กฎหมายสาเหตุของปัญหา วิธีการแก้ไขปัญหา และแนวทางการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อไม่ให้เกิดปัญหา ต่อการบังคับใช้พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ.2493 ที่เกี่ยวกับการผลิตสาโทสุราแช่พื้นเมือง โดยกำหนดหัวข้อในการศึกษาค้นคว้าวิจัยเรื่อง “การบังคับใช้พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ.2493: ศึกษากรณีการผลิตสาโทในเขตจังหวัดนครสวรรค์” ซึ่งจะใช้จังหวัดนครสวรรค์เป็นพื้นที่ในการศึกษาค้นคว้าวิจัยต่อไป

9. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (literature review)

คลินิกภาษี กระทรวงการคลัง. (2559). “คลินิกภาษีสุราพื้นเมือง "อุ"”. คณะทำงานโครงการคลินิกภาษีกระทรวงการคลัง.

ชูชาติ กุดเป่ง, วิชัย เสริมผล, และวราวุธ ธนะมูล. (2559). “การศึกษาการผลิตสาโทจากพันธุ์ข้าวพื้นเมืองชนิดต่างๆ ในจังหวัดนครราชสีมา” The National and International Graduate Conference 2016 Graduate School Khon Kaen University. Thailand and Universities Muhammadiyah Yogyakarta, Indonesia.

ณัฐกิตต์ ธรรมเจริญ. (2544). “เหล้าพื้นบ้าน”. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ก. พล (1996) จำกัด.

นิศา ชูโต. (2549). “การทบทวนองค์ความรู้สถานการณ์ด้านอุปทานของการบริโภคสุรา”. ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา. สถาบันสาธารณสุข. สถาบันของมูลนิธิประชากร.

ไพศาล วิสาโล. (2537). “ประวัติศาสตร์การบริโภคสุราในประเทศไทย”. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ดีไซร์พัฒนา กิตติอาษา.

ภัท ชัยพิพัฒน์. (2550). “สุราพื้นบ้าน” ภาพสะท้อนของกระบวนการเรียนรู้ การปรับตัวและความสัมพันธ์แบบใหม่ ภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลงจากนโยบายของรัฐ กรณีศึกษา: หมู่บ้านห้วยหม้าย ตำบลห้วยหม้าย อำเภอสอง จังหวัดแพร่”. ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากโครงการสนับสนุนนักวิจัยรุ่นใหม่. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วัฒนธรรม-วิถีชีวิต. (2560). “แป้งข้าวหมากและแป้งเหล้า”. บทความจากสถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา.

ออนไลน์. เข้าถึงได้จาก: <https://www.ldm.in.th/cases/164>.

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี: “สาโท”. ออนไลน์. เข้าถึงได้จาก:

<https://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B8%AA%E0%B8%B2%E0%B9%82%E0%B8%97>.

สาวิตรี อัจฉรงค์กรชัย และวราณิษฐ์ ลำไย. (2558). “สุราชุมชน สถานการณ์ปัญหาในสังคมไทย”. ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.

10. วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 ด้านการผลิตสาโทสุราแช่พื้นเมืองในเขตจังหวัดนครสวรรค์
- 2) เพื่อศึกษาสาเหตุของการเกิดปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 ด้านการผลิตสาโทสุราแช่พื้นเมืองในเขตจังหวัดนครสวรรค์
- 3) เพื่อศึกษาวิธีการแก้ไขปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 ด้านการผลิตสาโทสุราแช่พื้นเมือง
- 4) เพื่อศึกษาแนวปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมในการบังคับใช้พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 ด้านการผลิตสาโทสุราแช่พื้นเมือง

11. วิธีวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีวิจัย (methodology) โดยเป็นกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงเอกสาร (documentary research) และการสัมภาษณ์เจาะลึก (in-depth interview)

1) การศึกษาจากเอกสาร (Documentary study) ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารต่างๆ ดังนี้

(1) ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล โดยการทบทวนแนวความคิด ทฤษฎี วรรณกรรม และความ เป็นมาที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายการผลิตสาโทสุราแช่พื้นเมือง

(2) ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากหลักกฎหมาย พระราชบัญญัติ ประกาศ ระเบียบ และ ข้อบังคับต่างๆ ที่บังคับใช้ในปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสาโทสุราแช่พื้นเมือง

2) การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) ผู้วิจัยสัมภาษณ์โดยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (semi-structured interview) เป็นการสัมภาษณ์ที่มีการวางแผนการสัมภาษณ์ไว้ก่อนล่วงหน้าอย่างเป็น ขั้นตอน และข้อคำถามในการสัมภาษณ์มีโครงสร้างแบบปลายเปิด (loosely structure) ซึ่งเป็นกระบวนการวิจัยที่มีความยืดหยุ่นและเปิดกว้างหรือมีการนำคำสำคัญ (keywords) มาใช้ประกอบในการชี้ นำคำ สัมภาษณ์ ลักษณะของคำถามที่มีความยืดหยุ่นและพร้อมที่จะมีการปรับเปลี่ยนถ้อยคำของข้อคำถามให้มีความ สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลแต่ละคนในสถานการณ์ที่มีเหตุการณ์แตกต่างกัน เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลตอบข้อคำถามจาก การสัมภาษณ์เชิงลึก อันทำให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่มีความหลากหลายในมิติต่างๆ และข้อเท็จจริงในทางปฏิบัติที่มี มิติของความลึกและมิติของความกว้างในเรื่องของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสาโทสุราแช่พื้นเมืองนั้น โดยมี ขั้นตอนดังนี้

(1) กำหนดประชากรและพื้นที่วิจัย ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐในเขตจังหวัดนครสวรรค์ที่เกี่ยวข้อง กับการบังคับใช้พระราชบัญญัติสุรา และประชาชนในสังคมท้องถิ่นในเขตจังหวัดนครสวรรค์ที่มีการผลิตสาโท สุราแช่พื้นเมือง

(2) ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่นครสวรรค์ตามสาขาแต่ละอำเภอ และสำนักงานเกษตรจังหวัดนครสวรรค์

(3) สร้างแบบสัมภาษณ์จากเอกสาร เพื่อกำหนดขอบเขตและเนื้อหาของข้อคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์จะมีความชัดเจนตามความมุ่งหมายการวิจัยยิ่งขึ้น

(4) นำแบบสัมภาษณ์ ทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา จากผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาตรวจสอบและข้อคำแนะนำในการแก้ไข นำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้อ่านแล้วมีความเข้าใจง่ายและชัดเจนตามความมุ่งหมายของการวิจัย

(5) นำแบบสัมภาษณ์ที่แก้ไขตามคำแนะนำฉบับสมบูรณ์ จึงไปชักถามต่อกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

3) ผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัย คือ ประชาชนที่ผลิตสาโทสุราแช่พื้นเมืองในเขตจังหวัดนครสวรรค์, สำนักงานสรรพสามิตจังหวัดนครสวรรค์, สำนักงานเกษตรจังหวัดนครสวรรค์

4) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักที่ใช้ในการสัมภาษณ์การวิจัยครั้งนี้ โดยดำเนินกระบวนการคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (purposive random) เป็นการเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการพิจารณาด้วยตนเอง เพื่อให้ได้ทราบถึงหลักการและเหตุผล ปัญหา สาเหตุของปัญหา วิธีการแก้ปัญหา และแนวทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมจากผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ และประชาชนในสังคมท้องถิ่นให้สอดคล้องกับการบัญญัติกฎหมายการผลิตสาโทสุราแช่พื้นเมืองดังกล่าวมาดำเนินการประมวลผลข้อมูลอันจะนำไปสู่ข้อค้นพบใหม่ต่อไป โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ และประชาชนในสังคมท้องถิ่น ตามจำนวนดังต่อไปนี้

(1) ประชาชนในสังคมท้องถิ่นที่มีความต้องการผลิตสาโท จำนวน 15 ท่าน อำเภอละ 1 ท่าน เนื่องจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ที่มีความต้องการผลิตสาโท เป็นผู้ได้รับผลกระทบโดยตรงจากเงื่อนไขทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสาโท จึงทำให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้ทราบถึงปัญหาของกฎหมายเกี่ยวกับการขออนุญาตให้ผลิตสาโท และอาจให้ข้อเสนอแนะในทางที่เป็นธรรมต่อการขออนุญาตให้ผลิตสาโท เหตุผลในการเลือกใช้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้ถึง 15 ท่าน เพราะว่าในแต่ละท้องถิ่นหนึ่งๆ ผู้วิจัยจำเป็นต้องแบ่งการสัมภาษณ์เป็นกลุ่มที่มีความต้องการการผลิตสาโท แบบกลุ่มหมู่บ้านและแบบครัวเรือน เพื่อให้ทราบถึงความแตกต่างของปัญหาการบังคับใช้กฎหมาย และหาวิธีการแก้ไขได้ถูกต้องตรงเป้าหมาย

(2) เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจากสำนักงานสรรพสามิตจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 3 ท่าน เนื่องจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้เห็นประโยชน์ของการผลิตสาโท ซึ่งมีข้าวเป็นวัตถุดิบในการผลิต เป็นผู้ได้รับผลกระทบโดยตรงจากประชาชนในสังคมท้องถิ่นที่มีความต้องการผลิตสาโทอย่างเสรี จึงทำให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้ทราบถึงปัญหาของการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสาโท และอาจให้ข้อเสนอแนะในทางที่เป็นธรรมต่อการขออนุญาตให้ผลิตสาโท เหตุผลในการเลือกใช้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้ถึง 3 ท่าน เพื่อให้ทราบถึงความแตกต่างของปัญหาการบังคับใช้กฎหมาย และหาวิธีการแก้ไขได้ถูกต้องตรงเป้าหมาย

(3) เจ้าหน้าที่พนักงานที่เกี่ยวข้องจากสำนักงานเกษตรจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 3 ท่าน เนื่องจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้เห็นประโยชน์ของการผลิตสาโทสุราแช่พื้นเมือง ซึ่งมีข้าวเป็นวัตถุดิบในการผลิต เป็นผู้ได้รับผลกระทบโดยตรงจากประชาชนในสังคมท้องถิ่นที่มีความต้องการผลิตสาโทสุราแช่พื้นเมืองอย่างเสรี จึงทำให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้ทราบถึงปัญหาของการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสาโทสุราแช่พื้นเมือง และอาจให้ข้อเสนอแนะในทางที่เป็นธรรมต่อการขออนุญาตให้ผลิตสาโทสุราแช่พื้นเมือง เหตุผลในการเลือกใช้

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลกลุ่มนี้ถึง 3 ท่าน เพื่อให้ทราบถึงความแตกต่างของปัญหาการบังคับใช้กฎหมาย และหาวิธีการแก้ไขได้ถูกต้องตรงเป้าหมาย

(4) เหตุผลในการเลือกเขตจังหวัดนครสวรรค์ เนื่องจากที่ตั้งของนครสวรรค์ เป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ระหว่างตอนบนของภาคกลาง มีพื้นที่ประมาณ 9,597 ตารางกิโลเมตร เป็นจังหวัดที่มีความสำคัญในทางประวัติศาสตร์อีกจังหวัดหนึ่งของประเทศไทย มีพื้นที่ติดต่อกับหลายจังหวัด ได้แก่ ด้านเหนือ ติดต่อกับจังหวัดพิจิตรและกำแพงเพชร ทางตะวันออกติดกับจังหวัดเพชรบูรณ์และลพบุรี ด้านใต้ติดกับจังหวัดสิงห์บุรี ชัยนาท และอุทัยธานี ส่วนด้านตะวันตกติดกับจังหวัดตาก นักประวัติศาสตร์สันนิษฐานว่าเมืองนครสวรรค์มีชื่อปรากฏมาตั้งแต่ก่อนสุโขทัยเป็นราชธานี มีชื่อในศิลาจารึกของสุโขทัย โดยเรียกว่า "เมืองพระบาง" เป็นเมืองหน้าด่านที่สำคัญในการทำศึกสงครามตั้งแต่สมัยสุโขทัย, กรุงศรีอยุธยา, ธนบุรี จนถึงกรุงรัตนโกสินทร์ ภายหลังเรียกชื่อว่า "เมืองขอนแก่น" และเปลี่ยนเป็นนครสวรรค์ในที่สุด แต่ชาวบ้านโดยทั่วไปเรียกกันว่า เมืองปากน้ำโพ ในประวัติศาสตร์มีหลักฐานทางโบราณคดีบ่งชี้ว่านครสวรรค์เคยเป็นเมืองเกษตรกรรมมาตั้งแต่ยุคต้นประวัติศาสตร์ เป็นศูนย์กลางของการคมนาคม เป็นที่ตั้งของกลุ่มชนชาวจีนที่มาทำมาค้าขายระหว่างประเทศ ดังนั้นแสดงให้เห็นว่าจังหวัดนครสวรรค์เป็นศูนย์กลางทางประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นที่มาของการผลิตสาโทสุราแช่พื้นเมือง จึงแก่การเป็นพื้นที่ในการศึกษาค้นคว้าทำวิจัยในเรื่องนี้

5) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (semi-structured interview) ข้อคำถามในการสัมภาษณ์มีลักษณะเป็นโครงสร้างแบบปลายเปิด (loosely structure) และการบันทึกภาคสนาม โดยมีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลตามกำหนด และได้แบ่งข้อคำถามออกเป็น 6 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อคำถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการบังคับใช้พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 ต่อการผลิตสาโทสุราแช่พื้นเมือง

ส่วนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 ด้านการผลิตสาโทสุราแช่พื้นเมือง

ส่วนที่ 3 ข้อคำถามเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 ด้านการผลิตสาโทสุราแช่พื้นเมือง

ส่วนที่ 4 ข้อคำถามเกี่ยวกับการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 ด้านการผลิตสาโทสุราแช่พื้นเมือง

ส่วนที่ 5 ข้อคำถามเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมในการบังคับใช้พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 ด้านการผลิตสาโทสุราแช่พื้นเมือง

ส่วนที่ 6 ข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับการบังคับใช้พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 ด้านการผลิตสาโทสุราแช่พื้นเมือง

6) การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการส่งหนังสือขอความร่วมมือและอนุเคราะห์ถึงผู้ให้ข้อมูลทุกท่านในเขตพื้นที่ที่กำหนด การสัมภาษณ์ปฏิบัติโดยผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยไปดำเนินการสัมภาษณ์ ตามข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์ที่จัดทำขึ้น และการบันทึกเสียงเพื่อถอดเสียงจากเครื่องบันทึกเสียงรวบรวมไว้เป็นข้อมูล

7) การจัดทำข้อมูล การจัดทำข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน โดยการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และนำผลของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยต่อไป

8) สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ตามประเด็นแยกตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

9) การนำเสนอข้อมูล โดยการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยจะนำเสนอด้วยการพรรณนา ประกอบกับการบรรยายหรือความเรียง เพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจของคนทั่วไป

12. ขอบเขตของการวิจัย

- 1) ขอบเขตด้านเนื้อหา พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวกับการผลิตสาโท
- 2) ขอบเขตด้านพื้นที่ จังหวัดนครสวรรค์

13. สถานที่และอุปกรณ์ที่ใช้ในการวิจัย

สถานที่ใช้ในการสัมภาษณ์การวิจัย มีดังนี้

- 1) ผู้ผลิตสาโทสุราแช่พื้นบ้านในเขตจังหวัดนครสวรรค์ โดยการสัมภาษณ์ผู้ผลิตในแต่ละอำเภอละ 1 ท่าน มีทั้งหมด 15 อำเภอ รวมเป็น 15 ท่าน
- 2) เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจากสำนักงานสรรพสามิตจังหวัดนครสวรรค์ โดยการสัมภาษณ์ จำนวน 1 ท่าน
- 3) เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจากสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครสวรรค์ โดยการสัมภาษณ์ จำนวน 1 ท่าน

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการสัมภาษณ์ดังกล่าวได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

อุปกรณ์ที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ และการบันทึกภาคสนาม แบ่งออก 6 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อคำถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการบังคับใช้พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 ต่อการผลิตสาโทสุราแช่พื้นเมือง

ส่วนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 ด้านการผลิตสาโทสุราแช่พื้นเมือง

ส่วนที่ 3 ข้อคำถามเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 ด้านการผลิตสาโทสุราแช่พื้นเมือง

ส่วนที่ 4 ข้อคำถามเกี่ยวกับการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 ด้านการผลิตสาโทสุราแช่พื้นเมือง

ส่วนที่ 5 ข้อคำถามเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมในการบังคับใช้พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 ด้านการผลิตสาโทสุราแช่พื้นเมือง

ส่วนที่ 6 ข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับการบังคับใช้พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 ด้านการผลิตสาโทสุราแช่พื้นเมือง

14. ผลผลิต/ผลลัพธ์

- 1) ทราบปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ.2493 ด้านการผลิตสาโทสุราแช่พื้นเมืองในเขตจังหวัดนครสวรรค์
- 2) ทราบสาเหตุของปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ.2493 ด้านการผลิตสาโทสุราแช่พื้นเมืองในเขตจังหวัดนครสวรรค์
- 3) ทราบวิธีแก้ไขปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ.2493 ด้านการผลิตสาโทสุราแช่พื้นเมือง
- 4) ทราบแนวปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมในการบังคับใช้พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ.2493 ด้านการผลิตสาโทสุราแช่พื้นเมือง

14. แผนงบประมาณ.

รายการ	จำนวนเงิน
1. หมวดค่าตอบแทน	
1.1 ค่าตอบแทนนักวิจัย (10 % ของวงเงินวิจัย ทั้งนี้ไม่เกิน 10,000 บาท)	10,000-
1.2 ค่าตอบแทนผู้ช่วยนักวิจัย จำนวน 2 คนๆ ละ 5,000 บาท	10,000-
1.3 ค่าตอบแทนผู้ทรงคุณวุฒิ	5,000-
2. หมวดค่าใช้สอย	
2.1 ค่าแบบสัมภาษณ์ และค่าสัมภาษณ์	6,000-
2.2 ค่าเผยแพร่ผลงานวิจัย	2,500-
2.3 ค่าที่พัก ค่าเดินทางนำเสนองานวิจัย	5,000-
2.4 ค่าพาหนะ (แต่ละอำเภอในเขตนครสวรรค์ ทั้งหมด 15 อำเภอ 15 ครั้ง)	6,000-
3. หมวดค่าวัสดุ	
3.1 ค่ากระดาษ ค่าถ่ายเอกสาร ค่าพิมพ์เอกสาร	5,000-
3.2 ค่าวัสดุอุปกรณ์ ค่าเครื่องเขียนสำหรับงานวิจัย	6,000-
3.3 ค่าปรินต์และเข้าเล่ม	2,500-
รวมงบประมาณทั้งสิ้น	58,000-

15. ประโยชน์/ความคุ้มค่า

ระบุให้ชัดเจนว่ามีประโยชน์ในด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้าน ดังนี้

1) ด้านวิชาการ

(1) ทราบปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ.2493 ด้านการผลิตสาโทในเขต
จังหวัดนครสวรรค์

(2) ทราบสาเหตุของปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ.2493 ด้านการผลิตสาโท
ในเขตจังหวัดนครสวรรค์

(3) ทราบวิธีแก้ไขปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 ด้านการผลิตสาโทสุรา
แช่พื้นเมือง

(4) ทราบแนวปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมในการบังคับใช้พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 ด้าน
การผลิตสาโทสุราแช่พื้นเมือง

2) ด้านนโยบาย

(1) ด้านวิชาการ สามารถนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้เป็นส่วนหนึ่งในการศึกษา หรือบูรณาการ
กับการเรียนการสอน หรือเป็นส่วนหนึ่งของแนวความเห็นในการเสนอร่างแก้ไขกฎหมาย

(2) ด้านนโยบาย สามารถนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางหนึ่งในการปรับปรุงนโยบาย
ด้านการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจของภาครัฐ

(3) ด้านเศรษฐกิจหรือการพาณิชย์ สามารถนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางหนึ่งในการ
วางแผนการลงทุนเกี่ยวกับผลิตสาโท และพัฒนาด้านการตลาดท้องถิ่นขยายตัวมากขึ้น

(4) ด้านสังคมและชุมชน สามารถนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางหนึ่งในการวางแผน
หรือการดำเนินโครงการเพื่อให้สังคมท้องถิ่นได้มีการพัฒนาด้านการผลิตสาโทสุราแช่พื้นเมืองเอง โดยไม่ต้องซื้อ
สุราที่มีราคาแพง

(ลงนาม).....

(อาจารย์ปองปรีดา ทองมาตี)

หัวหน้าโครงการวิจัย

วันที่..... เดือน.....พ.ศ. ....

ความเห็น.....

(อาจารย์จรินทร์ กมลสินธุ์)

รักษาการคณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และผู้ช่วยอธิการบดี

วันที่..... เดือน.....พ.ศ. ....